

Barraca 9 de les Ferreres

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Les Ferreres
Alçada: 632

Coordenades:

Latitud: 41.6493
Longitud: 1.91053
UTM Est (X): 409278
UTM Nord (Y): 4611413

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 161
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Popular Contemporani
Segle: XIX-XX
Any: 1879
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A001000120000OR
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en terres del mas de Les Ferreres, en el vessant hidrogràfic dret del torrent de l'Esbarzer. L'accés es fa pujant pel camí del Ginebral que ressegueix el torrent de l'Esbarzer fins arribar al gorg, per sota del revolt que fa el camí. En aquest indret, a mà esquerra s'enfila un corriol costerut que mena fins a la Pòpia. Arribats a una torreta elèctrica en desús, després d'uns 120 metres de pujada baixar a mà dreta pels bancals fins a trobar la barraca que està mig amagada per la vegetació.

Es tracta d'una barraca aèria adossada al marge situada en un cap de feixa. És de planta circular, d'1,90 m de diàmetre interior. Està tota ella construïda amb pedra calcària, que és el que es pot trobar en aquest indret, una pedra fàcil de treballar i naturalment perfilada. La porta, orientada al sud-est mesura 0,80 m d'alçada. Té doble llinda plana i lleixa interior; la interior destaca per la seva llargada i la situada a l'exterior perquè conté una inscripció molt erosionada, que un cop revisada amb filtre infraroig, sembla indicar les inicials J.(C?) M. 1879, que podrien coincidir amb les localitzades també a l'interior on es llegeix clarament les inicials J.C.M. en una pedra, i al costat, en un altre molt més esborrades la data que sembla coincidir. Els muntants, estan lleugerament inclinats. L'amplada màxima és de 0,65 m, mentre que la mínima és de 0,50 m respectivament. El gruix dels murs és de 0,70 m. La coberta, és de falsa cúpula, realitzada per aproximació de filades amb una alçada màxima d'1,95 m. A l'exterior, conserva bona part encara del recobriment de terra amb substrat herbaci i sèdums. El voladís que es conserva en perfecte estat mesura 1,35 m (mesures preses al davant de la porta). A l'interior també hi ha dos tinells. El primer situat a l'esquerra és el més petit; mesura 0,30 m de costat per 0,40 m de fondària, mentre que el que està a mà dreta, fa 0,40 de costat per 0,40 m de fondària. Té una espitllera orientada al nord-est.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3329.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

